

24.3.2014

Diaarinumero
KT 79/2014

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

Lausunto valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

Viite: Selvitysmies Arno Miettisen luonnos hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

Mustasaaren kunnanhallitus on tutustunut valtionosuusjärjestelmän uudistamisen keskeisiin periaatteisiin ja esittää asiasta seuraavaa:

Kokonaisuutena ottaen tulee kaikkien tekijöiden painoa tarkistaa ajankohtaisten tilastojen pohjalta vuosittain sen varmistamiseksi, että valtionosuudet jakautuvat oikein. Tämä muuttuu nyt entistä tärkeämmäksi, sillä uudessa valtionosuusjärjestelmässä tekijöitä on vähennetty, jolloin yksikin allokointivirhe voi johtaa nopeasti suuriin vinoutumiin järjestelmässä.

Etenkin ikäryhmiä ja niiden painoa sekä sairastavuuskertoimen painoa on tarkistettava säännöllisesti ja erittäin tarkkaan. Heijastavatko tekijät ja niiden painotukset todellakin sitä, miten kustannukset kunnissa syntyvät?

Mustasaaren kunta haluaa esittää myös seuraavat yksityiskohtaisemmat kommentit:

- 1) Kertoimien lukumäärän vähentäminen ja kertoimien päivittäminen on tervetullutta, mutta se johtaa myös siihen, että yksittäisten kertoimien merkitsevyys korostuu. Esityksen perusteella vaikuttaa siltä, että **joidenkin kertoimien, esimerkiksi vieraskielisyyskertoimen, merkitsevyyttä on korostettu liikaa.**
- 2) Esimerkiksi sairastavuuskertoimen ja koulutustaustakertoimen sekä uuden lisäosan perusteeksi ehdotetun työpaikkaomavaraisuuden kohdalla kertoimet antavat kunnille vääränlaisia kannustimia (katso alla).
- 3) Kaksikielisyyslisän muotoutumista tulee tarkentaa niin että kunnilla, joissa on ruotsinkielisiä asukkaita, on oikeus tähän lisään riippumatta kunnan kielistatuksesta. Esitetty valtionosuusjärjestelmä johtaa muun muassa siihen, että Hyvinkään, Porin ja Tampereen kaltaiset kielisaarekkeet menettävät oikeuden lisään, johon niillä kaiken järjen mukaan on oikeus, ylläpitäväthän nämä kunnat ruotsinkielisiä kouluja ja päiväkoteja (vääränlaisia kannustimia). Esimerkiksi ruotsinkieliset oppikirjat ovat suomenkielisiä kalliimpia, ja tämä onkin yksi perustelu sille, että myös yksikielisesti ruotsinkielisillä kunnilla tulisi olla oikeus osaan tästä lisästä. **Mustasaaren kunta esittää, että käyttöön otetaan laskentaperuste, joka antaa kaksikielisyyslisän kaikille kunnille kunnan ruotsinkielisten asukkaiden lukumäärän perusteella mutta jossa kaikkien asukkaiden perusteella laskettava osuus jää pois, jos kunta on yksikielinen.**
- 4) Vääränlaisia kannustimia: Työpaikkaomavaraisuuden lisäosa vaikeuttaa alueellista elinkeinoyhteistyötä ja pyrkimystä sijoittaa kuntien väliset yhteiset toiminnot ja kaupan suuryksiköt samalle paikkakunnalle, joka on useimmiten keskuskaupunki. Lisäosan nykyinen muotoilu merkitsee myös kaksinkertaista rangaistusta niille paikkakunnille, jotka lakkautusten vuoksi menettävät runsaasti työpaikkoja. **Mustasaaren kunta**

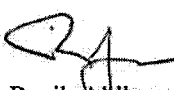
24.3.2014

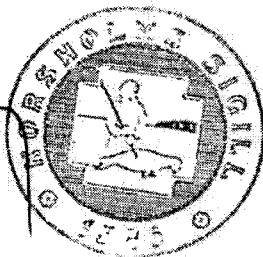
Diaarinumero
KT 79/2014

esittää, että työpaikkaomavaraisuuden lisäosa poistetaan lakiesityksestä tai että lisäosa lasketaan alueellisesta perspektiivistä, esimerkiksi talousvyöhykkeiden perusteella. Selvitysmiehen luonnoksessa tätä lisäosaa perustellaan sillä, että kriteeriin liittyy kannustavuuselementti, jonka perusteella kunta hyötyy työpaikkojen lisäämisestä. Alueellisesti lisäosan vaikutus voi kuitenkin kääntyä negatiiviseksi!

- 5) Vääränlaisia kannustimia: Sairastavuuskertoimen korostaminen vaikeuttaa panostusta terveydenhoitoon ja ehkäisevään työhön. Sairastavuuskertoimen merkittävyyttä tulee vähentää. Esitetyssä muodossaan kerroin on läpinäkyvä, sillä se ei kerro korkean sairastavuuden aiheuttamista todellisista kustannuksista. Vaarana on myös, että järjestelmä kannustaa kunnan asukkaiden "yli-diagnoosointiin". Tätä tekijää on selvitettävä tarkemmin, ja sitä on päivitettävä vuosittain. Sairausryhmien kriteerit on valittu yksipuolisesti, ja niitä on kehitettävä vastaamaan sairaanhoidon ja huolenpidon todellista kustannusjakoa. Luettelossa on nyt vain Kela-korvauksiin oikeuttavat sairaudet. Vähimmäisvaatimuksena on, että etenkin ikääntyneiden tuki- ja liikuntaelinsairaudet, joista aiheutuu hoidolle ja huolenpidolle suuria kustannuksia, otetaan mukaan luetteloon ja että luetteloa sairauksista kehitetään edelleen.
- 6) Vääränlaisia kannustimia: Koulutustaustakerroin. Suomen menestys ja kilpailukyky rakentuu korkeasti koulutetulle väestölle. Kannustimet tulee muotoilla sellaiseksi, että kunnan kannattaa aina kannustaa korkeampaan sivistystasoon. Työttömyyskerroin mittaa paremmin niitä epäsuhteita, joihin valtionosuusjärjestelmän pitää pystyä vastaamaan ja jota sen pitää pyrkiä tasoittamaan valtakunnallisesti.
- 7) Kiinteistövero tulee siirtää takaisin verotuloihin perustuvaan valtionosuuksien tasausjärjestelmään. Esitetyssä muodossaan valtionosuusjärjestelmän uudistamisen voittajiksi nousevat pääasiassa samat kunnat kuin vuoden 2011 uudistuksessa, jolloin kiinteistövero ei enää otettu huomioon tasausrajaa laskettaessa. Mustasaaren kunta esittää lisäksi, että valtioneuvosto harkitsee vielä myös tasausrajan korottamista 100 prosentista, vaihtoehtoisena tapana viedä uudistusta eteenpäin.

Mustasaaren kunnanhallitus

Rurik Ahlberg
kunnanjohtaja

Linda Jakobsson-Pada
hallintojohtaja

24.3.2014

Diarienummer
KT 79/2014

Finansministeriet
valtiovarainministerio@vm.fi

Utlåtande om statsandelsreformen

Referens: Utredare Arno Miettinen utkast till en regeringsproposition om förnyande av statsandelssystemet

Korsholms kommunstyrelse har tagit del av de centrala principerna för statsandelsreformen och anför följande:

Generellt måste vikten för alla faktorer årligen ses över på basis av aktuell statistik för att säkerställa att statsandelarna fördelas rätt. Detta blir viktigare än i det gamla systemet, då faktorerna blivit färre kan en felallokering snabbt leda till stora snedvridningar i systemet.

Speciellt måste åldersgrupperna och deras vikter samt sjukfrekvenskoefficientens vikter regelbundet granskas mycket noga. Återspeglar faktorerna och deras vikter verkligen hur kostnaderna uppstår i en kommun?

Följande mera detaljerade kommentarer förs även fram:

- 1) En minskning av antalet koefficienter och en uppdatering av dem är välkommen, men det leder också till att tyngden som de enskilda koefficienterna har blir viktigare. Nu förefaller det som om **en del koefficienter, t.ex. främmandespråks, getts en för stor betydelse.**
- 2) Bl.a. i fråga om sjukfrekvens- och utbildningsbakgrundskoefficient samt tilläggsdelen för självförsörjningsgrad ger koefficienterna *felaktiga incitament* till kommunerna (se nedan).
- 3) Tvåspråkighetstillägget utformning bör preciseras så att alla kommuner med svenskspråkiga invånare har rätt till det oberoende av kommunens språkliga status. Det föreslagna systemet innebär bl.a. att språköar så som Hyvinge, Björneborg och Tammerfors förlorar rätten till tillägg som rimligtvis är berättigat eftersom dessa kommuner upprätthåller skolor och daghem på svenska (*felaktiga incitament*). Exempelvis svenskspråkigt skolmaterial är dyrare än finskspråkigt och det är en motivering för att också enspråkigt svenska kommuner bör ha rätt till en del av detta tillägg. **Vi föreslår en beräkningsgrund som ger ett tvåspråkighetstillägg till alla kommuner på basen av antalet svenskspråkiga i kommunen, men att den andel som beräknas utifrån alla invånare faller bort om kommunen är enspråkig.**

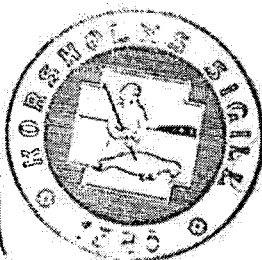
24.3.2014

Diarienummer
KT 79/2014

- 4) Felaktiga incitament: Tilläggsdelen för självförsörjningsgrad motarbetar regionalt näringssamarbete och strävan efter att placera interkommunala gemensamma funktioner och storhandelsenheter på en ort, oftast centralorten. Orter som förlorar p.g.a. nedläggning många arbetsplatser bestraffas även dubbelt med dylikt utformad tilläggsdel. **Vi föreslår att tilläggsdelen för självförsörjningsgrad stryks eller att tilläggsdelen beräknas utifrån ett regionalt perspektiv, t.ex. ekonomiska zoner.** I utredarens förslag motiveras denna tilläggsdel som en faktor som skall vara ett positivt incitament för kommunen att satsa på arbetsplatser men effekten kan regionalt bli negativ!
- 5) Felaktiga incitament: Betoningen av sjukfrekvenskoefficienten motarbetar satsningar på friskvård och förebyggande arbete. **Betoningen av sjukfrekvenskoefficienten bör minskas ytterligare.** Koefficienten i föreslagen form är ogenomskinlig då de verkliga kostnaderna som förorsakas av en hög sjuklighet inte redogörs för. Det finns även en klar risk att systemet sporrar till "överdiagnostisering" av kommunens invånare. Denna faktor måste utredas noggrannare och uppdateras årligen. Kriterierna för de valda sjukdomsgrupperna är ensidigt och måste utvecklas så att de motsvarar verklig kostnadsfördelning för sjukvård och omsorg. I listan finns nu enbart sjukdomar som berättigar till ersättningar via fpa. Ett minimikrav är att sjukdomar i rörelseapparaten och stödorganen som förorsakar stora kostnader för vård och omsorg av speciellt den äldre befolkningen tas med och att listan på sjukdomar som beaktas utvecklas ytterligare.
- 6) Felaktiga incitament: **Utbildningsbakgrundskoefficient.** Finlands framgång och konkurrenskraft bygger på en välutbildad befolkning. **Incentiven bör läggas så att det alltid för kommunen lönar sig att sporra till en högre bildningsnivå. Arbetslöshetskoefficienten mäter bättre graden av missförhållanden som statsandelssystemet skall kunna svara mot och försöka jämna ut på det nationella planet.**
- 7) **Fastighetsskatten bör flyttas tillbaka till systemet för skatteutjämning.** Så som statsandelsreformen nu föreslås så blir det i stort sätt samma vinnare som reformen 2011 gav, då fastighetsskatten togs bort från skatteutjämningen. **Vi föreslår också att statsrådet ännu överväger att ytterligare höja utjämningsgränsen från 100%, som ett alternativt sätt att föra denna reform framåt.**

Kommunstyrelsen i Korsholm

Rurik Ahlberg
Kommundirektör

Linda Jakobsson-Pada
förvaltningsdirektör